

Sygn. akt V KS 15/18

POSTANOWIENIE

Dnia 5 lipca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Włodzimierz Wróbel (przewodniczący)

SSN Andrzej Stępka (sprawozdawca)

SSN Eugeniusz Wildowicz

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 5 lipca 2018 r.

w trybie art. 539e k.p.k.

w sprawie G.G.

oskarżonego z art. 156 § 1 pkt 2 k.k. i innych,

skargi obrońcy oskarżonego

od wyroku Sądu odwoławczego – Sądu Okręgowego w W.

z dnia 10 kwietnia 2018 r., sygn. akt IV Ka .../18,

uchylającego wyrok Sądu Rejonowego w W.

z dnia 6 września 2017 r., sygn. akt V K .../16,

na podstawie art. 539e § 2 *in principio* k.p.k.,

p o s t a n o w i ł:

I. oddalić skargę;

II. obciążyć oskarżonego kosztami sądowymi postępowania skargowego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 6 września 2017 r., sygn. akt V K .../16, Sąd Rejonowy w W. uznał oskarżonego G.G. za winnego popełnienia zarzuconego mu przestępstwa z art. 156 § 1 pkt 2 k.k. i art. 160 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za ten czyn na podstawie art. 156 § 1 pkt 2 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. wymierzył mu karę roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności.

Apelację od tego wyroku wniósł obrońca oskarżonego, który zarzucił:

1/ rażąco obrazę przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie:

- art. 143 § 1 pkt 5 k.p.k. w zw. z art. 148 § 2 k.p.k. polegającą na ich pominięciu, skutkiem czego doszło do niedopuszczalnego obejścia tych przepisów i zastąpienia czynności okazania wizerunku złożonymi w innym czasie zeznaniami świadków A.C. i M.L.;

- art. 410 k.p.k. w zw. z art. 143 § 1 pkt 5 k.p.k., art. 148 § 2 k.p.k., art. 391 § 1 k.p.k. i art. 393 § 1 k.p.k. w zakresie dotyczącym okazania wizerunku świadkowi;
- art. 4 k.p.k. i 7 k.p.k. poprzez jednostronną i nieobiektywną, a przez to dowolną ocenę zeznań A.C. oraz M.L.

2/ błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że rana, jaką zadał napastnik A.C. naraziła go na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia, choć prawidłowe ustalenia winny prowadzić do wniosku, iż takie niebezpieczeństwo nie wystąpiło.

3/ rażąco niewspółmierność wymierzonej kary pozbawienia wolności.

W konkluzji obrońca wniósł w pierwszej kolejności o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego, ewentualnie zmianę wyroku i wymierzenie kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania.

Po rozpoznaniu tej apelacji, Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 10 kwietnia 2018 r., sygn. akt IV Ka .../18, uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu.

Skargę od wyroku Sądu odwoławczego złożył na podstawie art. 539a k.p.k. obrońca oskarżonego G. G., który zarzucił, że Sąd odwoławczy naruszył przepisy art. 437 § 2 k.p.k. i art. 433 § 1 k.p.k. wobec bezpodstawnego przyjęcia, iż istnieje konieczność przeprowadzenia na nowo całego przewodu sądowego. Dodatkowo podniósł, że uznanie przez Sąd odwoławczy, iż postępowanie przed Sądem Rejonowym było obarczone bezwzględłą przyczyną odwoławczą wskazaną w art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k., jest stanowiskiem nieuzasadnionym, bowiem akt oskarżenia został wniesiony przez uprawnionego oskarżyciela.

W konkluzji obrońca wniósł o uchylenie wyroku Sądu odwoławczego i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga obrońcy oskarżonego G.G. okazała się niezasadna.

Zgodnie z art. 539a § 1 k.p.k., nadzwyczajny środek zaskarżenia w postaci skargi od wyroku sądu odwoławczego można wnieść, gdy wydanie na etapie postępowania apelacyjnego orzeczenia o charakterze kasatoryjnym naruszało art. 437 k.p.k. lub też, gdy przy wydaniu tego orzeczenia wystąpiła bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 k.p.k. Rozpoznanie skargi musi zatem ograniczać się do zbadania, czy zachodzi tzw. bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 k.p.k., albo czy sąd odwoławczy uchylił wyrok mimo braku formalnych przeszkód określonych w art. 454 k.p.k. do wydania wyroku zmieniającego oraz, czy jest konieczne przeprowadzenie w całości przewodu sądowego (art. 437 § 2 *in fine* k.p.k.). Natomiast niedopuszczalne jest, aby Sąd Najwyższy w trybie art. 539a k.p.k. samodzielnie i ponownie oceniał, czy zachowanie oskarżonego wyczerpuje znamiona zarzucanego czynu zabronionego, doszedł do odmiennych wniosków i z tego powodu uchylił zaskarżony wyrok (*zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2017 r., IV KS 6/16, LEX nr 2204960*). W postępowaniu wywołanym wniesieniem skargi od wyroku sądu odwoławczego Sąd Najwyższy nie może więc oceniać, czy zaistniały merytoryczne podstawy do wydania wyroku zmieniającego - nie jest bowiem władny na podstawie przepisu art. 539a § 1 k.p.k. do oceniania materiału dowodowego przedstawionego w sprawie – rozpoznanie sprawy w tym zakresie należy bowiem do sądów powszechnych. Interwencja Sądu Najwyższego w ten zakres orzekania stanowiłaby naruszenie ich kompetencji do rozpoznania sprawy. Przedmiotem kontroli w tym postępowaniu jest jedynie stwierdzenie, czy uchylając wyrok sądu pierwszej instancji z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania, sąd odwoławczy kierował się podstawami wydania wyroku kasatoryjnego wskazanymi w art. 539a § 3 k.p.k. oraz czy takie rozstrzygnięcie było w konkretnej sprawie konieczne.

Autor skargi wywodzi, że Sąd odwoławczy wydając kwestionowany wyrok kasatoryjny dopuścił się naruszenia przepisu art. 437 § 2 k.p.k., poprzez uchylenie wyroku Sądu Rejonowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w okolicznościach wskazujących na brak konieczności przeprowadzenia na nowo przewodu w całości. Skarżący nie zauważa jednak, że w układzie procesowym, jaki

wystąpił w toku niniejszego postępowania, Sąd odwoławczy był zobowiązany do uchylecia wyroku Sądu I instancji. Wystąpiła bowiem bezwzględna przesłanka odwoławcza określona w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k., w postaci braku skargi uprawnionego oskarżyciela. Sąd odwoławczy stwierdził bowiem, że w rozpoznawanej sprawie akt oskarżenia został sporządzony przez Policję, gdyż postępowanie przygotowawcze zakończono w formie dochodzenia, w sytuacji, gdy powinno być prowadzone śledztwo. Zgodnie bowiem z treścią art. 325b k.p.k., dochodzenie prowadzi się w sprawach o przestępstwa należące do właściwości sądu rejonowego, wymienione w art. 325b § 1 pkt. 1 - 3 k.p.k. oraz z wyjątkami przewidzianymi w art. 325b § 2 k.p.k. Wskazany przepis w swym katalogu nie zawiera przestępstwa z art. 156 § 1 k.k., jako tego, w zakresie którego możliwe jest prowadzenie dochodzenia. Zgodnie z art. 311 § 1 k.p.k., śledztwo władny jest prowadzić jedynie prokurator. Na podstawie art. 311 § 2 k.p.k. prokurator może powierzyć Policji przeprowadzenie śledztwa w całości lub w określonym zakresie albo dokonanie poszczególnych czynności śledztwa, jednakże powierzenie to nie może obejmować czynności związanych z przedstawieniem zarzutów, zmianą lub uzupełnieniem postanowienia o przedstawieniu zarzutów oraz zamknięciem śledztwa (art. 311 § 3 k.p.k.). Zaznaczyć należy, że w śledztwie jedynym podmiotem uprawnionym do sporządzenia i wniesienia do sądu aktu oskarżenia jest prokurator (art. 331 § 1 k.p.k.).

Trzeba stwierdzić, że brak skargi uprawnionego oskarżyciela zachodzi także w sytuacji, gdy w sprawie o czyn ścigany z urzędu, skargę złożył nieprokuratorski oskarżyciel publiczny poza zakresem swoich kompetencji oskarżycielskich. Oskarżyciele publiczni, niebędący prokuratorem, mogą występować w charakterze oskarżyciela publicznego jedynie w zakresie ustawowego upoważnienia (art. 45 § 2 k.p.k.). Nie ma bowiem możliwości, aby skargę wniósł do sądu organ, który jest uprawniony do prowadzenia dochodzenia i takowe prowadził, w sytuacji, gdy sprawa wymagała prowadzenia śledztwa (zob. J. Skorupka, [w:] J. Skorupka (red.), *Kodeks postępowania karnego. Komentarz 2018*, wyd. 28, teza 44; J. Kosonoga, [w:] R. A. Stefański (red.), S. Zabłocki (red.), J. Kosonoga, J. Skorupka, *Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz do art. 1-166*, teza 200; T. Grzegorzczak, *Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz*. Warszawa 2014, s. 1151 –

1152, teza 3). Chociaż w przedmiotowej sprawie akt oskarżenia został zatwierdzony przez prokuratora Prokuratury Rejonowej (k. 124), to był on nadal aktem oskarżenia wniesionym przez Policję, w wyniku przeprowadzenia dochodzenia. W tej sytuacji doszło więc do wystąpienia negatywnej przesłanki procesowej, która zmuszała Sąd odwoławczy do uchylenia wyroku Sądu I instancji.

Zgodnie z art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k. uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k. i art. 454 k.p.k. lub jeżeli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości. Właśnie taka sytuacja procesowa wystąpiła w niniejszej sprawie. Konieczne okazało się uchylenie orzeczenia z powodu wystąpienia negatywnej przesłanki procesowej w postaci braku skargi uprawnionego oskarżyciela. W tych okolicznościach zaś niemożliwe okazało się rozpoznanie zarzutów naruszenia prawa procesowego wskazanych w apelacji obrońcy oskarżonego. Cechą charakterystyczną przyczyn odwoławczych określonych w art. 439 § 1 k.p.k. jest to, że zachodzi konieczność uchylenia całego orzeczenia, niezależnie od sformułowanych w apelacji zarzutów. Uchybienia wymienione w tym przepisie sąd odwoławczy zobowiązany jest wziąć pod uwagę z urzędu, co oznacza konieczność przeprowadzenia kontroli odwoławczej poza granicami zaskarżenia i sformułowanymi zarzutami (art. 433 § 1 *in fine* k.p.k.). Nie stanowi uchybienia temu przepisowi odstępianie od „merytorycznej weryfikacji wyroku skazującego”. Użyte w tym przepisie określenie „niezależnie od granic zaskarżenia” należy rozumieć jako - „bez względu na zakres zaskarżenia”.

Całkowicie chybione są więc argumenty przedstawione przez autora skargi w zakresie podstaw uchylenia orzeczenia przez sąd odwoławczy wymienionych w art. 437 § 2 k.p.k. Myli się bowiem skarżący, iż „akt oskarżenia sporządzony przez Policję i zatwierdzony przez prokuratora nie powoduje, że to Policja jest podmiotem wnoszącym akt oskarżenia”. Z przepisów Kodeksu postępowania karnego wynika bowiem jednoznacznie, że Policja jest organem, który jest uprawniony do prowadzenia dochodzeń oraz do wnoszenia i popierania oskarżenia przed sądem pierwszej instancji w sprawach, w których prowadzono dochodzenie (zob. art. 325d k.p.k.). Wskazać jednocześnie należy, że uchylenie wyroku Sądu I instancji w niniejszej sprawie nastąpiło na korzyść oskarżonego. Prowadzenie postępowania

przygotowawczego w formie śledztwa zapewnia bowiem większe gwarancje oskarżonemu – zobowiązując m.in. do sporządzenia uzasadnienia aktu oskarżenia, co pozwala na poznanie linii oskarżenia jeszcze przed etapem rozprawy sądowej.

Kończąc te rozważania, należy dodatkowo podnieść, iż Sąd odwoławczy wydając zaskarżony niniejszą skargą wyrok, którym uchylono orzeczenie Sądu I instancji i sprawę przekazano temu Sądowi do ponownego rozpoznania, nie ustrzegł się błędu, który jednak ostatecznie nie mógł spowodować uwzględnienia skargi. Przepis art. 17 § 1 k.p.k. stanowi, że nie wszczyna się postępowania, a wszczęte umarza, między innymi w przypadku stwierdzenia negatywnej przesłanki procesowej wymienionej w pkt 9 tego przepisu. Ta przesłanka w postaci braku skargi uprawnionego oskarżyciela ma charakter względny, co oznacza, że istnieje możliwość ponownego wszczęcia postępowania po jego prawomocnym umorzeniu, jeżeli tylko usunięta zostanie przeszkoda – w tym przypadku, poprzez sporządzenie i wniesienie aktu oskarżenia przez prokuratora. A zatem, postępując prawidłowo, Sąd odwoławczy mając na uwadze treść art. 437 § 2 k.p.k., winien na podstawie art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. uchylić wyrok Sądu I instancji i umorzyć postępowanie. Nie stałoby to na przeszkodzie przyszłemu podjęciu postępowania karnego po usunięciu przez prokuratora wymienionego wcześniej uchybienia. Wszakże wskazane uchybienie Sądu odwoławczego w konsekwencji doprowadziło do przyspieszenia toku postępowania, skoro bez podejmowania dodatkowych i dalszych formalnych decyzji zdecydowano o przekazaniu sprawy właściwej Prokuraturze Rejonowej celem przeprowadzenia śledztwa.

Mając powyższe na względzie, na podstawie art. 539e § 2 k.p.k. orzeczono jak w części wstępnej postanowienia.

Rozstrzygnięcie co do kosztów postępowania znajduje uzasadnienie w treści art. 539f k.p.k. w zw. z art. 527 § 2 k.p.k.